

bijbrengen van een drenkeling van mindere orde dan het verrichten eener operatie? Eerst wanneer men de allerbeste methode heeft gevonden, mag men nagaan, of men deze ook geheel of gedeeltelijk aan leeken op een cursus zou kunnen inprenten.

Maar leeken moeten toch kunnen *helpen*? Er moet toch iets *gebeuren*, zal men zeggen, met de familie van den patiënt, die ontevreden is als de dokter geen medicijnen geeft? Hierover raadplege men KEITH in zijn „Three Hunterian lectures on artificial respiration”, *The Lancet*, Maart 13, 20, 27, 1909. Bij naspeuring van de zeer uitgebreide statistische gegevens van de Royal Humane Society, loopende van 1774 tot 1909 is dezen, aanvankelijk tot zijn eigen verwondering, gebleken, dat de resultaten van het bijbrengen van drenkelingen het allerdroevigst waren in de tijdvakken, waarin het meest met de drenkelingen werd gesold met blaasbalgen en allerlei soort van kunstmatige ademhaling. KEITH heeft uit deze statistiek terecht de gevolgtrekking gemaakt, dat kunstmatige ademhaling alleen dan mag worden toegepast, wanneer de methode volstrekt onschadelijk is gebleken.

Dit is inderdaad de eerste eisch en niet dat de methode overal en door ieder een gemakkelijk kan worden uitgevoerd.

Aan huidprikkeles, LABORDE's tongtrekkingen en de methode van SILVESTER, zooals die vóór 1864 door SILVESTER werd en thans door mij wordt voorgestaan, en vervolgens aan massage en verwarming hebben wij een schat van hulpmiddelen, waarvan ook de beteekenis en de beoefening aan leeken kan worden ingeprint.

Gieten, 8 Aug. 1910.

Dr. G. VAN EYSSELSTEIJN.

DE MOND DER VROEDVROUWEN EEN BESMETTINGSGEVAAR VOOR DE KRAAMVROUWEN.

Het welbekende feit, dat speekseldruppeltjes, die bij het spreken worden uitgestooten, besmetting-dragers kunnen zijn, wordt in een referaat in dit *Tijdschrift* (13 Aug. jl.) door den heer DA COSTA als mogelijke oorzaak voor kraambed-besmetting aangevoerd. Het slot van dat referaat luidt als volgt:

„Dat ook bij de Nederlandsche vroedvrouwen de reinheid der mondholte „veel te wenschen overlaat, behoeft geen betoog. Het besef, dat voor een „goede gezondheid de mondholte ten minste rein gehouden dient te worden, „is zelfs niet tot onze beste standen algemeen doorgedrongen.

„Het komt mij voor, dat van een onderzoek als hier is medegedeeld, door „alle geneesheeren kennis moet worden genomen. Zij zijn het, die, alvorens „een vroedvrouw tot het kraambed toe te laten, kunnen eischen, dat haar „mondholte nagezien en in een reinen toestand gebracht wordt. Zonder attest „van den arts of tandmeester, dat dit naar behooren is geschied, zou geen „vroedvrouw tot een kraambed toegelaten mogen worden”.

Het komt mij voor, dat deze zinsnede van een zucht naar reglementeeren getuigt, waartegen het tijd wordt stelling te nemen.

In het *Geneeskundig Blad* van prof. VEIT (Bijdrage tot de diagnostiek en de therapie der kraamkoorts) staat het volgende lezen:

„Natuurlijk zal men in een land, waar in de overgrootste meerderheid van

„gevallen de verloskundige hulp in handen der artsen is 1), vaak genoeg de „mededeeling hooren, dat bij bevallingen, die door een arts geleid worden, „nog nooit kraamkoorts is ingetreden. Men zal hooren verkondigen, dat „dientengevolge de geheele leer der kraamkoorts voor de verlossingen, die „door een arts geleid worden, van geenerlei belang is”.

Destijds heb ik om die bewering geglimlacht en gedacht: de hoogleeraar VEIT wart Hollandsche en Duitsche opvattingen dooreen. Maar boven medegedeelde zinsnede van den heer DA COSTA bewijst, dat ook in ons lieve vaderland averechtsche voorstellingen over de verhouding van arts en vroedvrouw onderling, en over hun wederzijdsch aandeel aan de kraambesmetting lang niet uitgesloten zijn.

DA COSTA wenscht aan de geneesheeren de contrôle over den mond der vroedvrouwen op te dragen. Gesteld, dat de carieuze kies in den mond van den arts a priori uit te sluiten is, dan blijft de vraag: Welk recht van contrôle bezit de arts over de vroedvrouw, die haar bevoegdheid ontleent aan den staat even goed als hij zelf, en die door de wet in het geheel niet onder zijn toezicht gesteld is. Zelfs het geneeskundig staatstoezicht oefent bij ons te lande over de vroedvrouw geen ander gezag uit, dan dat zij verplicht is den inspecteur van de volksgezondheid alle gevraagde inlichtingen te verschaffen, betreffende de uitoefening harer praktijk.

Gesteld nu, dat wij bij ons te lande zouden gaan reglementeeren en controleren, dan zijn er dingen, die veel gewichtiger dan de mondcontrôle zijn. Dan ware het rationeel een attest te eischen, dat de vroedvrouw niet aan syphilis lijdt. Dan dienen ekzeem van de vingers, panaritria, wratten, steenpuisten en tal van andere dingen te worden uitgesloten. Er is geen redelijke grond, dat die bewijslast alleen op de vroedvrouw drukken zou. Ook de arts, de verpleegster zouden aan zulk een contrôle onderworpen moeten zijn.

Aan te toonen dat zulke maatregelen doeltreffend noch uitvoerbaar zijn. lijkt mij voor Hollandsche lezers overbodig. Ten overvloede kunnen wij op onze Duitsche bureu wijzen, die, sinds zij de kraambesmettingen deels door avirulente (eigen kiemen), deels door virulente kiemen doen ontstaan, met hun repressieve maatregelen tegen de vroedvrouw duchtig in de klem zijn geraakt.

Amsterdam, 13 Aug. 1910.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

STIKSTOFBEPALING MET BEHULP VAN DE FORMALINE-METHODE.

In n°. 6 beschrijft collega SWART de door RONA en OTTENBERG aangeraden methode, die mij niet bekend was. Het ligt voor de hand, dat voor de bepaling van het stikstofgehalte van de formaline-methode gebruik zou worden gemaakt en dat op verschillende wijzen de KJELDAHL-methode voor dit doel zou worden gewijzigd.

De methode van RONA en OTTENBERG schijnt mij echter een niet zeer gelukkige toepassing, omdat daarbij lakmoes als indicator gebruikt wordt. Ter

1) Dit is een dwaling, Ook bij ons te lande wordt de meerderheid der verlossingen door vroedvrouwen geleid.